

LAKIALOITE 134/2000 vp

Laki siviilipalveluslain muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Lakialoite on rinnakkaislakialoite hallituksen esitykselle HE 160/2000 vp laiksi siviilipalveluslain muuttamisesta.

Hallitus esittää ehdotuksen 3 §:ssä siviilipalvelusaikaa lyhennettäväksi 395 päivästä 362 päivään eli 13 kuukaudesta 12 kuukauteen ja ehdotuksen 14 §:ssä siviilipalvelusmiesten lomaosuuksien tarkistamista ehdotettua palvelusaikaa vastaavaksi. Tässä lakialoitteessa siviilipalve-

lusaikaa esitetään lyhennettäväksi 300 päivään eli 10 kuukauteen ja siviilipalvelusmiesten lomaosuuksia tarkistettaviksi aloitteessa esitettyä palvelusaikaa vastaavaksi. Myös hallituksen esityksessä ehdotettua voimaantulosäännöstä esitetään muutettavaksi aloitteessa esitettyä palvelusaikaa vastaavaksi. Muilta osin hallituksen esitykseen ei esitetä muutoksia.

PERUSTELUT

Hallituksen esityksessä siviilipalveluslain muuttamisesta on siviilipalvelusajan lyhentämistä perusteltu varsin ansiokkaasti ja painavin perustein. Itse lopputulos eli esitetty lyhennys on kuitenkin jäänyt varsin kauas siitä, mihin esitettyjen perusteiden nojalla olisi pitänyt päätyä.

Hallituksen esityksessä vedotaan perustuslain yhdenvertaisuusperiaatteeseen sekä perustuslain 6 §:n 2 momentissa säädettyyn syrjintäkieltoon, jonka mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan vakaumuksen perusteella. Lisäksi esityksessä on tuotu esille Suomea velvoittavat kansainväliset ihmisoikeussopimukset sekä valtioneuvoston selonteko eduskunnalle VNS 1/1997 vp, jonka mukaan siviilipalveluksen kehittämisen tulee seura-

ta vertailukelpoisesti varusmiespalveluksessa tapahtuvia muutoksia.

Heinäkuussa 1998 toteutuneen varusmiesten palvelusaikauudistuksen myötä lyhyin palvelusaika, jonka noin puolet varusmiehistä suorittaa, lyheni 2 kuukaudella 6 kuukauteen ja pisin palvelusaika piteni kuukaudella 12 kuukauteen. Keskimääräinen palvelusaika lyheni noin 9,5 kuukaudesta noin 8,5 kuukauteen.

Hallituksen esityksessä on tuotu esille myös kansainvälisen ihmisoikeusjärjestön Amnesty Internationalin näkemys, jonka mukaan siviilipalveluksen pituuden tulisi mieluummin olla sama kuin asepalveluksen pituus, mutta se ei kuitenkaan saa olla yli puolitoistakertainen normaaliin tai perusasepalvelukseen nähden. Amnesty International pitää Suomen siviilipalve-

luksen tämänhetkistä pituutta rangaistuksenomaisena ja on sen vuoksi alkanut adoptoida totaalkieltäytyjiä mielipidevangeiksi. Maaliskuun alussa 2000 mielipidevankien lukumäärä oli noussut jo yhteentoista ja Amnesty Internationalin ilmoituksen mukaan lukumäärä tulee todennäköisesti kasvamaan. Totaalkieltäytyjien määrä Suomessa on kasvamassa, ja kieltäytymistä perustellaan nimenomaan siviilipalveluksen rangaistuksenomaisella pituudella.

Amnesty Internationalin toimenpiteet ovat vaikuttaneet siihen, että siviilipalveluslaissa säädetyn siviilipalvelusajan lyhentämistä alettiin valmistella. Hallituksen esityksessä ehdotettu palvelusajan lyhennys 12 kuukauteen on kuitenkin niin pieni, että sillä ei olisi mitään vaikutusta hallituksen esityksessä todettuihin epäkohtiin. Amnesty International tulee jatkamaan mielipidevankien adoptointia, ja totaalkieltäytyjien määrä tulee todennäköisesti yhä kasvamaan, ellei siviilipalvelusaikaa lyhennetä tämän enem-

pää. Amnesty Internationalin esittämän laskutavan mukaan laskettuna siviilipalveluksen ajaksi pitäisi säätää yhdeksän kuukautta. Koska varusmies- ja siviilipalveluksen kokonaisrasitusta ei pystytä kuitenkaan täysin yksiselitteisesti vertailemaan, Amnesty International saattaisi hyväksyä siviilipalvelusajan pituudeksi Suomessa kymmenen kuukautta eli 300 päivää.

Mikäli Suomi haluaa muuttaa asemaansa valtiona, jolla on tällä hetkellä ainoana valtiona koko EU:ssa mielipidevankeja, ja samalla toteuttaa hallituksen esityksessä mainittujen yhdenvertaisuusperiaatteen, syrjintäkiellon ja ihmisoikeussopimusten vaatimat muutokset, on siviilipalvelusaikaa muutettava siten kuin tässä aloitteessa ehdotetaan.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

siviilipalveluslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 30 päivänä joulukuuta 1991 annetun siviilipalveluslain (1723/1991) 20 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1271/1993,
muutetaan 3 §, 6 §:n 1 momentti, 8 §:n 4 momentti, 14 §:n 1 momentti, 15 §:n 1 momentin 4 kohta, 22 §:n 2 momentti ja 44 §:n 1 momentti,
sellaisina kuin niistä ovat 8 §:n 4 momentti laissa 456/1992, 14 §:n 1 momentti laissa 1222/1998 ja 44 §:n 1 momentti mainitussa laissa 1271/1993, sekä
lisätään lakiin uusi 15 a § ja 4 a luku seuraavasti:

3 §

Siviilipalvelusaika

Siviilipalvelusaika on 300 päivää.

6 §

Siviilipalvelukseen hakeminen

(1 mom. kuten HE)

8 §

Siviilipalveluksen toimeenpano

(4 mom. kuten HE)

14 §

Lomat

Siviilipalvelusmiehellä on oikeus ilman erikseen esitettävää syytä annettavaan 14 päivän henkilökohtaiseen lomaan ja oman lapsen syntymän yhteydessä pidettävään kuuden päivän isyysvapaaseen. Jos siviilipalvelusmies on palvelusaikana erityisesti kunnostautunut, hänelle voidaan antaa kuntoisuuslomaa yhteensä enintään 30 päivää. Nämä lomat lasketaan palvelusaikaan.

15 §

Palveluspaikat

(1 momentin 4 kohta kuten HE)

15 a §

Palveluspaikan hyväksymismenettely

(Kuten HE)

22 §

Siviilipalvelusmiehen työ- ja vapaa-aika sekä työturvallisuus

(2 mom. kuten HE)

4 a luku

Siviilipalvelusmiehen ylläpito ja etuudet

23 a—23 g §
(Kuten HE)

44 §

Muut säännökset

(1 mom. kuten HE)

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2001.

Tämän lain säännöksiä sovelletaan myös siviilipalvelukseen, joka on alkanut ennen tämän lain voimaantuloa.

Siviilipalvelusta vähintään 300 päivää suorittanut siviilipalvelusmies vapautuu palveluksesta tämän lain tullessa voimaan ja hänen siviilipalvelusvelvollisuutensa katsotaan päättyneeksi.

Henkilö, joka on tuomittu ennen tämän lain voimaantuloa siviilipalvelusrikoksesta yli 150 päivän pituiseen vankeusrangaistukseen, vapautetaan suorittamasta 150 päivää ylittävä osa vankeusrangaistuksesta ja rangaistus katsotaan täysin suoritetuksi. Vapautuksesta päättää vankilanjohtaja.

Tämän lain 23 g §:n 2 momenttia poikkeuksellisten kustannusten korvaamisesta sovelletaan kustannuksiin, jotka ovat syntyneet tämän lain voimaantulon jälkeen. Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 10 päivänä lokakuuta 2000

Anni Sinnemäki /vihr
Kirsi Ojansuu /vihr
Mikko Kuoppa /vas
Erkki Pulliainen /vihr
Ulla Anttila /vihr
Jaakko Laakso /vas
Kari Uotila /vas

Tuija Brax /vihr
Rauha-Maria Mertjärvi /vihr
Susanna Huovinen /sd
Pia Viitanen /sd
Susanna Rahkonen /sd
Säde Tahvanainen /sd

